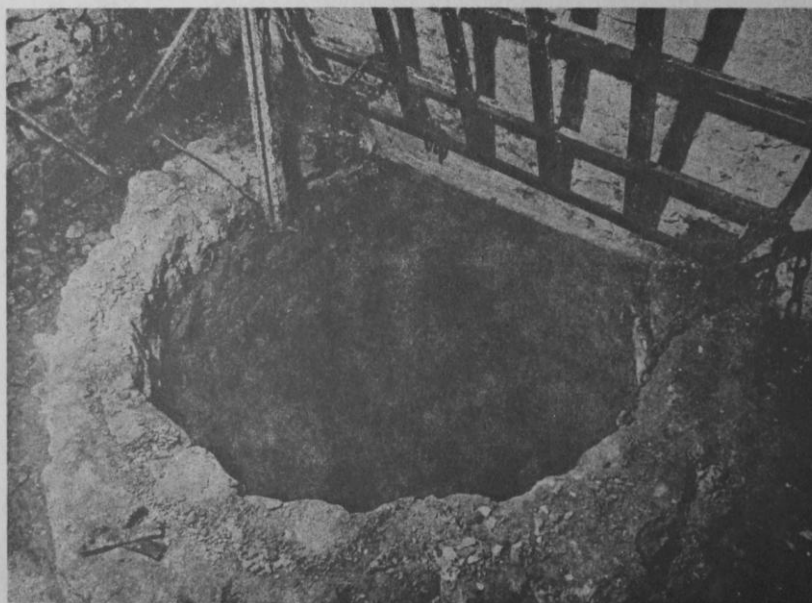

42
MUSEUM - 't nieuwhuys - HOEGAARDEN

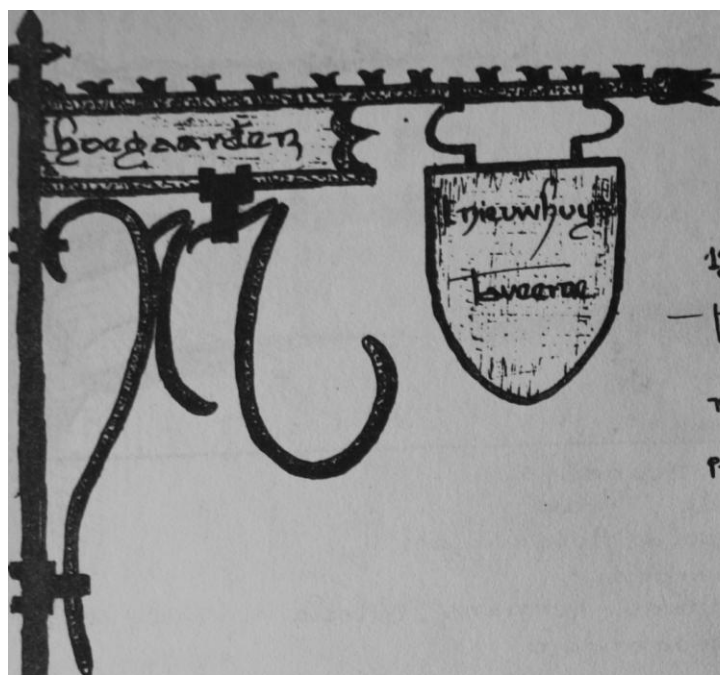

42

ALPAIDIS

TIJDSCHRIFT voor HEEMKUNDE
en FOLKLORE

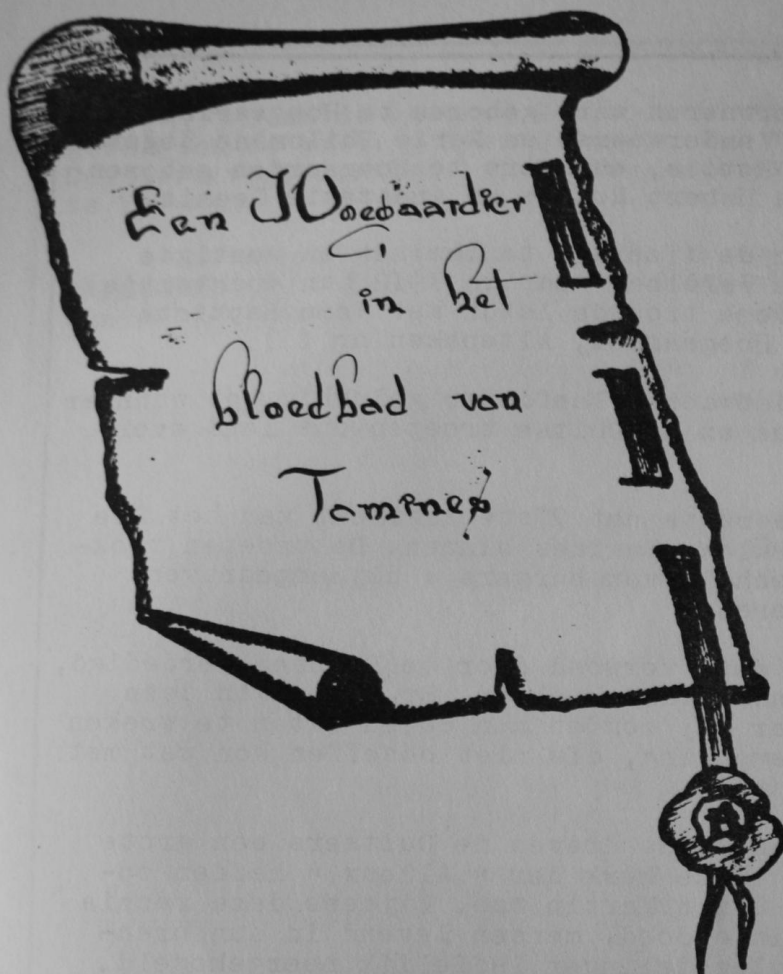

1976 eerste aflevering
— twaalfde jaargang
nummer 48
inhoud

Onze Beschermleden 1976 2

Een Hoegaandier in het
bloedbad van Taminas 9
door Hubert Van Nierum

De Palmprocessie van Hoegaarden 22
vervolg
door de Kommissie voor
Navorsingen en Studies

Opgedragen aan Philimon Vanderyaeren

Wartelaar van het oorlogsgeweld

Philémon Vanderwaeren werd geboren te Hoegaarden in 1887, als zoon van Jean Vanderwaeren en Marie Philomène Segers. Hij huwde er met Bertha Rottie, eveneens te Hoegaarden geboren in 1889, als dochter van Hubert Rottie en Anastasie Geenis.

Hij werkte aan de ijzerweg te Taminés en vestigde zich aldaar in de rue de Velaine, waar in 1912 hun dochttertje Yvonne werd geboren. (Deze trouwde later met Jean Baptiste Lochy en wonen heden te Hoegaarden, Altenaken nr I).

Het gezin Vanderwaeren leefde er gelukkig tot wanneer in 1914 de oorlog uitbrak en de Duitse troepen ons land overrompelden.

Op 21 augustus rukte het 77ste Regiment van het 2de Duitse Leger onder von Bülow, Taminés binnen. De troepen trokken vooruit achter een schild van burgers : bijeengedreven mannen, vrouwen en kinderen.

De Samberbrug werd verwoed door de Fransen verdedigd, die tot acht uur 's avonds stand hielden. Er vielen in deze slag 2.047 Duitsers, maar zij zouden hun doden weten te wreken op een weerloze burgerbevolking, die niet beseffen kon wat met hun gebeuren ging.

De volgende dag reeds dreven de Duitsers een grote menigte mensen, die zij in de kerk der " Alloux " hadden opgesloten, naar de Place Saint Martin toe. Tijdens deze razzia werden mannen in hun huis gedood, mensen levend in hun brandende woning verkoold, vluchtelingen laffelijk neergekogeld.

In rangen van vier, omgeven door woedende soldaten, die hun slachtoffers mishandelden, werd de groep waaronder zich grijsaards, priesters en kinderen bevonden, tot aan de oever van de Samber gebracht. Daar werd "halt" bevolen. Even dachten de ongelukkigen nog dat zij er de gesneuvelde soldaten moesten begraven, maar helaas, daar was de plaats waar zij zelf sterven zouden.

Langs de Samber werden zij in twee groepen verdeeld en moesten zich opstellen in rangen van zeven tot acht. Er waren er meer dan vijf honderd.

Een officier te paard brulde hen toe dat burgers, franc-tireurs op de troepen hadden geschoten, waardoor tal van dappere Duitse soldaten waren gesneuveld, en dat de Belgen vuile lafaards waren, die een voorbeeldige straf dienden te ondergaan en zouden gefusilleerd worden.

Het was 19.30 toen het doodsvonnis uitgesproken werd.

De ongelukkigen smeekten om vergiffenis, om medelijken voor hun kinderen. " spaar ons het leven " riepen zij " onze koningin is immers uit Beieren... ".

Doch de geweren werden gericht. Enkele stoutmoedigen gewaagden de kreet " Leve België, leve Frankrijk ", maar de Duitsers verplichtten hen " leve de keizer, leve Duitsland " te roepen.

Een fluitsignaal weerklonk en een eerste salvo werd afgevuurd. De moordwoede was begonnen. De Duitsers schoten zonder ophouden.

Slachtoffers vielen, dood of gewond. Anderen wierpen zich uit angst ten gronde of trachtten te vluchten en sprongen in de Samber, waar zij verdronken of door schildwachten van op de brug werden gedood.

Het schieten hield op en al wat nog leefde moest recht staan. Enkelen gaven gehoor aan het bevel, anderen hielden zich voor dood, terwijl de gekwetsten hun arm of hoofd omhoog staken.

Een tweede fluitsignaal weerklonk en een nieuwe storm van kogels gemengd met het geratel van een machinegeweer, trof andermaal de onschuldigen.

Weer vielen er tal van mensen, wyl de vluchtenden laffelijk werden neergeschoten.

Tot twee maal toe moesten de levenden rechtstaan en telkens werden nieuwe salvo's afgevuurd.

Dan schalde een klaroen over het martelarenplein en het schieten hield op. Maar toen gebeurde het vreselijkste. De woestelingen liepen over de lijken heen en sloegen met hun geweren op doden en gewonden. Al wie nog bewoog werd aan de bayonet gerijgd of het hoofd door geweerkolven gekloven. Men vond zelfs nadien een gebroken geweerloop, zo hevig was de Duitse moordzucht. Meer dan een half uur had de slachting geduurd en toen trad de stilte des doods in over de Place Saint Martin.

Hier en daar klonk nog een zwak gekreun van een slachtoffer dat tot bewustzijn kwam : " à boire, à boire ". De Duitsers liepen hun richting uit en sleurden hen naar de Samber. Op het bevel " ein, zwei, ... " werden zij in het water geworpen.

De anderen die nog leefden durfden zich niet meer bewegen en bleven er liggen tot in de nacht, wanneer het Duitse Rode Kruis verscheen. Met toortsen en zaklantaarns liepen zij over de vleesmassa heen. Het helle licht bescheen de bleke uitgebloede wezens.

Wie nog enige kracht en hoop had om gered te worden riep om hulp, maar de onnensen sloegen onmedogend met ijzeren staven en balken op het hoofd van al deze die nog enig teken van leven gaven, tot wanneer de hersens van de rampzaligen uiteenspatten. Zij staken zelfs met hun bayonet in de dode lichamen, opdat niemand zou ontsnappen.

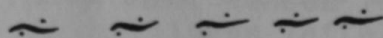
De Duitse bloedhonden gingen overal razend te werk, terwijl hun Keizer van in Berlijn lasterend huichelde " dat zijn hart bloedde bij de gedachte, dat zijn soldaten zo onverbiddelijk hadden moeten optreden tegen de franc-tireurs " .

Er waren op die noodlottige 22 augustus, op de Place Saint Martin te Tamines, 275 mensen gevallen, terwijl er 40 in de Samber verdronken. 31 werden buiten de plaats gedood en 13 levend verbrand. Later zouden er nog 24 anderen aan hun verwondingen overlijden. 83 werden levensgevaarlijk op de plaats tijdens de terechtstelling gekwetst en 15 elders. 68 konden zich langs de Samber redden, terwijl 64 ongedeerd uit de moordpartij kwamen als bij wonder door de duisternis aan hun beulen ontsnapt.

De volgende dag werden meer dan 300 lijken onder Duits toezicht, door de burgers in een massagraf gelegd.

Sommigen droegen hun vader, zoon of broeder grafwaarts, terwijl de vrouwen en kinderen dit hartverscheurend schouwspel moesten gadeslaan.

Tussen de slachtoffers bevonden zich twee priesters en meerdere ouderlingen boven de 80 jaar, terwijl verschillende jongelingen onder de 17 jaar gefusileerd werden, in de Samber verdronken of levend werden verbrand.

En te midden van deze bijeengedreven massa onschuldigen bevond zich de 27 jarige Hoegaardier, Philémon Vanderwaeren.

Samen met al de anderen werd hij naar de Place Saint Martin gebracht en langs de Samber opgesteld om gefusileerd te worden.

Bij het eerste fluitsignaal die de terechtstelling inluidde, had hij zich instinktmatig naar links gedraaid en het hoofd met de rechterarm beschermd. Hij werd in de rechterschouder getroffen en viel ten gronde. De kogel scheurde het vlees open, drukte zich plat op het schouderblad en veroorzaakte een diepe wonde ter grootte van een hand.

Het tweede salvo doodde al deze die gehoor hadden gegeven aan het bevel om terug recht te staan. Een machinegeweer trad in werking en vuurde op de slachtoffers. Vanderwaeren die was blijven liggen werd nochtans door een dum-dum-kogel in de linkerzijde geraakt. De kogel had twee ribben gebroken en de linker long doorboord, terwijl kleine stukjes schroot in de andere long waren binnengedrongen. Hij viel in bezwijming.

Wanneer hij in de nacht terug tot leven kwam, werd hij door een hevige pijn gekweld en kon zich onmogelijk bewegen. Op zijn benen lag een lijk terwijl een ander tegen zijn schouder aandrukte. Hij trachtte er zich van te ontdoen en na veel moeite kon hij een been vrij maken.

En eindelijk na vele pijnlijke inspanningen gelukte hij er in het lijk van zijn ander been weg te duwen.

Twee Duitsers met een armband van het Rode Kruis hadden hem zien bewegen en snelden, met de bayonet op het geweer, naar hun slachtoffer toe. Zij brachten hem elf steken toe van in de rug tot in de hals. Het bloed stroomde over zijn gelaat.

Ten einde krachten riep hij zijn beulen in het vlaams toe "doodt mij toch, bende lafaarden". Een van deze barbaren plantte een bayonet in zijn hals en scheen de strotslagader te zoeken. Vanderwaeren greep naar het wapen en kon het verwijderen maar zijn rechter midden- en ringvinger werden tot op het been doorsneden.

Deze weerstand dreef de woede van de Duitsers ten top. Zij wierpen hun geweer ten gronde, grepen hem met de benen en sleurden hun slachtoffer uit de dode massa.

En nu laten wij Vanderwaeren zelf aan het woord :

""" De barbaren lachten bij mijn erbarmelijk gekreun. En om mijn martelgang nog te verlengen, sleepten zij mij rondom de opgehoopte lijken. Met al de krachten die ik nog bezat trachtte ik me vast te klampen aan al wat enige weerstand bood. Zij lieten mij zwaar op mijn zijde vallen en dan op mijn rug om me vervolgens weer verder te slepen. Mijn hoofd slingerde heen en weer, pijnlijk tegen de grond schokkend. Het stof en de as mengden zich met het bloed in mijn wonden.

Ik wist niet dat men zo erg kon lijden, maar tijdens de ganse martelgang bleef ik bij kennis en voelde al mijn leed. De gedachte aan mijn vrouw en mijn dochttertje verergde nog mijn smart.

En wanneer zij mij tot aan het vertrekpunt hadden gesleept, dacht ik een ogenblik dat zij mij daar stil zouden laten sterven. Helaas, zij sleurden mij tot aan de oever van de Samber, waar zij mij zwaar lieten neervallen.

PHILEMON VANDERWAEREN

Daar grepen vier andere beulen mij met armen en benen vast en wierpen mij in de Samber.

Doch deze laatste gewelddaad betekende mijn redding. Ik daalde eerst tot op de bodem, het koude water stelpde het bloeden van mijn veertien wonden, laafde mijn dorst en prikkelde mijn zenuwen. Ik kon me recht zetten en het hoofd boven water houden. Gelukkiglijk was het water van de Samber laag.

Door de ergste pijnen gekweld, kon ik op handen en voeten met het hoofd onder water, een 25 tal meters vooruit kruipen, onder de brug door naar een stenen oevertrapje toe. Met mijn laatste krachten sleurde ik mij op de oever en viel bewusteloos op het pad.

Wanneer Vanderwaeren terug tot zichzelf kwam, sleepte hij zijn gewond lichaam een 100 tal meter recht vooruit en viel opnieuw neer. Maar de dodelijke angst terug in de handen van zijn beulen te vallen, deed hem weer vooruit kruipen langs een bouwwerf tot aan een draadomheining die hem de weg versperde. Met een ongelooflijke en bovennatuurlijke wilskracht kroop Vanderwaeren over de draad en viel neer in een tuin.

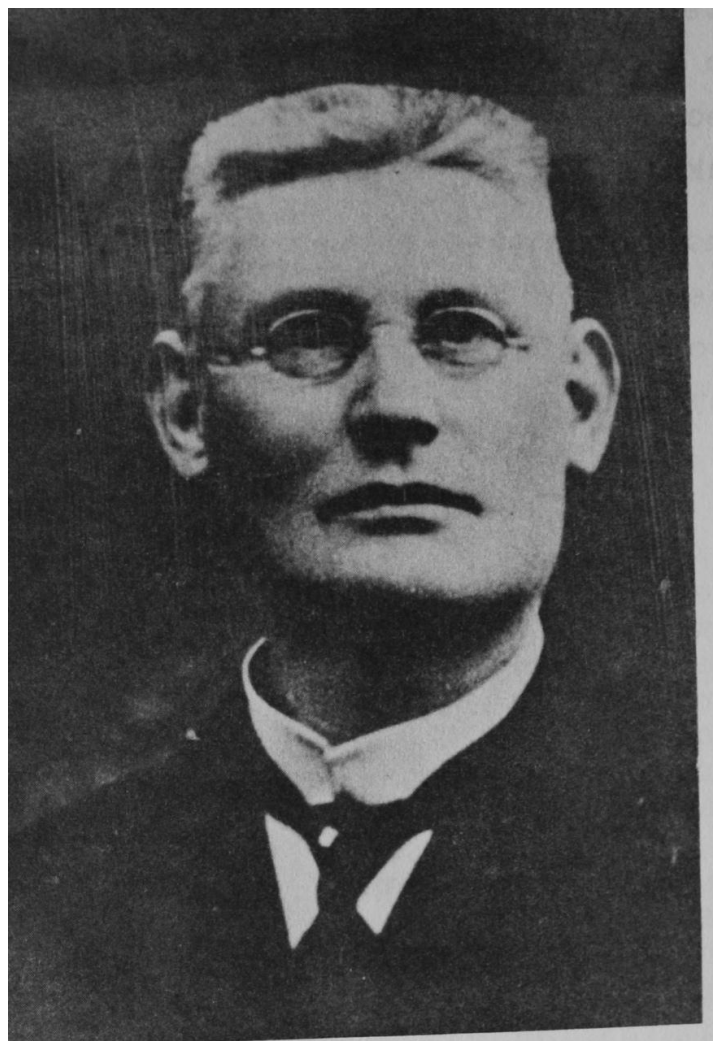
Maar hij dacht slechts aan een zaak : vluchten. Hij trok zich opnieuw recht, strompelde voort, viel terug neer en kroop weer overeind, steeds vooruit niet wetend waar naartoe, tot als een ijzeren afspanning hem andermaal de weg versperde.

Daar kon hij niet verder. Hij had geen krachten meer. Hij bleef er kreunend liggen, in de rode schijn van de brandende woningen.

Hij had drie uren nodig gehad om een 300 tal meters af te leggen en maakte daar de afschuwelijkste nacht van zijn leven door.

Rond drie uur in de morgen van 23 augustus werd zijn gekreun gehoord door de 43 jarige schilder Sylvain Detry. Hij had zijn brandend huis in de Statiestraat verlaten, om zich samen met zijn vrouw (Philomène Ledoux) en zijn 82 jarige schoonvader te gaan schuilen in de tuin van de heer Decocq. Daar hadden zij zich verborgen om aan de Duitsers te ontsnappen.

Vanderwaeren riep om hulp, maar eerst werd hij voor een Duitser gehouden omdat hij in het vlaams kreunde.

SYLVAIN DETRY

De heer Detry kwam echter dichterbij en wisselde enkele woorden met de gekwetste.

" Zijt gij gewond ? "

" Ja "

" Frans soldaat ? "

" Neen "

" Belg ? "

" Ja "

De heer Detry klom over de afsluiting en stond voor de zwaar gewonde. Dadelijk haalde hij een ladder uit een loods en hielp het slachtoffer over de omheining, om hem in veiligheid te brengen.

Vanderwaeren werd in een deken gewikkeld en op een hoop stenen gelegd, waar hij tot 26 augustus bleef liggen in gezelschap van de familie Detry. Zij hadden slechts oud regenwater om de gekwetste te laven.

Dan keerde de rust terug en met de hulp van de Moeder-Overste van het hospitaal van Tamines, bracht de heer Detry hem naar de verpleegzaal van de zusterschool, waar zijn vrouw en dochtertje, schreuwend van geluk, hun echtgenoot en vader, levend terugvonden.

Hij werd hier met de grootste opoffering verzorgd door Dokter Delfosse, bijgestaan door een vrijwillige verpleger en de Eerwaarde zusters.

Zij hielpen hem als bij wonder genezen. De dokter verklaarde later dat het bad in de Samber het bloeden had doen stelpen en hem het leven had gered.

Het jaar daarop, in 1915, was Vanderwaeren, de ijzersterke Hoegaardier, voldoende hersteld om naar zijn geboortedorp weer te keren, waar hij door de heer Deltour de plaats van bediende kreeg in de suikerfabriek van de Grand-Pont.

Te Hoegaarden werden van hem nog twee andere kinderen geboren :

- Sylvain

° 1916

(de heer Sylvain Detry werd zijn peter)

huwde met Marie Engels en vestigde zich te Tienen

- Ghislaine

° 1922

(mevrouw Detry werd haar meter)

huwde met Robert Godfroid en vestigde zich te

Opprebais

De families Vanderwaeren en Detry bleven nauw met elkaar bevriend. Wanneer de heer en mevrouw Detry naar Hoegaarden kwamen was het kermis.

" Mon Philémon, mon Philémon " riep Detry van verre, want hij hield van Vanderwaeren als van een eigen zoon. En als deze laatste naar Tamines ging, gewoonlijk op de verjaardag van de tragedie, omhelsde hij zijn waalse redder. De heer Detry overleed in 1932 en Vanderwaeren weende als voor een vader.

Deze man uit Hoegaarden, groot burgerlijk oorlogsverminkte uit de eerste wereldoorlog, beleefde ook nog de tweede wereldramp.

Hij vreesde de Duitsers als de pest en droeg hen niet in het hart, daarom hadden zij hem te veel doen lijden op die rampspoedige 22 augustus 1914 in het bloedbad van Tamines'.

Vanderwaeren, die deze oorlogstragedie meemaakte, bereikte de ouderdom van 77 jaar en stierf te Hoegaarden in 1964'.

Robert Van Nieuw

BEENDHOUWERIJ

CHARCUTERIE

MAURICE

VAN MAELE-WYSEUR

GEMEENTEPLAATS 8

HOEGAARDEN

016/76.279

BAKKERIJ

VANDENNEUCKER

HOEGAARDEN

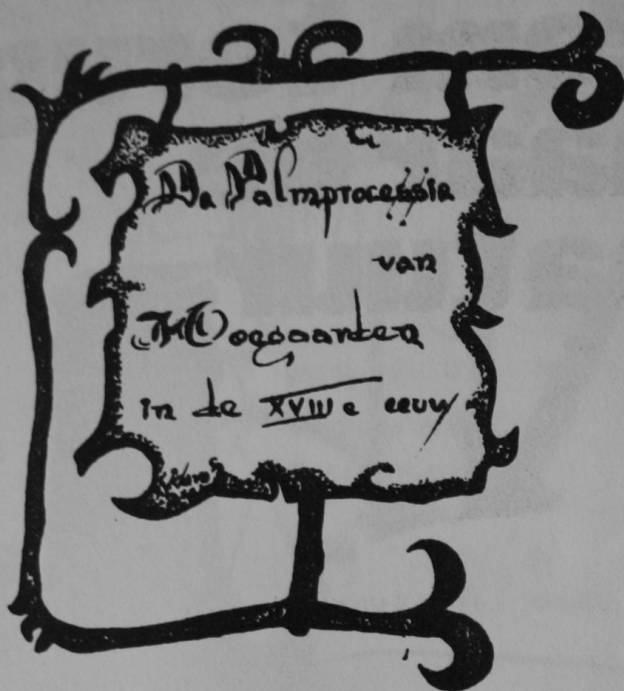
016/76.161

SPECIALITEITEN VAN TAARTEN

EN GEBAKKEN

VOOR FYNPROEVERS

MEN BEZORGT TEN HUIZE

vervolg

In 1691 staat Franciscus Boes (mans) als Mombaarvader aangeschreven en bleef zulks tot 1712, toen Henricus Vandenbroeck hem opvolgde.

In 1712 was ook de Proost overleden, die vervangen werd door Pastoor-Deken Henricus Peeters.

Een langdurige vrede brak aan waarin de Hoegaardse Vroedschap zich begon te ontwikkelen. Onder het Proostschap van Pastoor - Deken Peeters en de Mombaarvaders H. Vandenbroeck en vanaf 1723 Petrus Geerts kwam er terug leven in het Genootschap.

Er werd gewerkt en gevroed om aan de stichting meer glans te geven, terwijl de Beschermheren - Meiers Lambert Joseph Depas en vanaf 1728 Antoine Collaert, zeker het hunne hebben bijgedragen tot de Ommeganck-inrichting.

Uit deze periode kennen wij volgende Apostelen :

- Jacobus Dotremont (toetreding in 1704)
- Henri Paenhuys (1720)
- Petrus Hermans (1722)
- Machiel Peeters (1723)
- Marchelis Fredrix (1726)
- Guillaume Stockmans (1729)
- Petrus Vandenbempt (1732)
- Christian Taverniers (1734)
- Petrus Bueckens (1734)
- Christian Davidts (1735)
- Nicolas Taelemans (1735)
- Ludovicus Hermans (1736)
- Matheus Beelen (1736)
- Gorgonius Bueckens (1737)
- Bernard Curé, discipel (1738)

In 1731 bestond het Genootschap zeker 100 jaar.

In 1740 stierf Petrus Bueckens en werd als apostel vervangen door Andrias Dillekaerts, terwijl Henri Van Simphoven als discipel werd aanvaard.

In 1741 overleed Pastoor - Deken H. Peeters, wellicht de grootste Proost die het Genootschap ooit heeft gehad. Hij werd opgevolgd door zijn neef Pastoor Henricus Sweerts.

Het volgend jaar stierven ook de Apostelen Machiel Peeters en Chistian Davidts. Zij werden in 1743 opgevolgd door Jan Curé en Gorgonius Van Roye, terwijl het jaar daarop Jan Nijs als discipel opgenomen werd. Nieuwe toedredingen gingen altijd gepaard met het ledigen van den beker.

Onder de Bescherming der V Geslachten

In 1745 had de Mombaarvader Petrus Geerts wegens ziekte ontslag gegeven (+ 1748) en werd opgevolgd door Guiliam Van Simphoven. Het was de Proost, Pastoor Henricus Sweerts die hem plechtig in zijn nieuwe functie plaatste.

Datzelfde jaar kondigde de Confrerie de V Geslachten haar beschermingswet over het Genootschap af en schonk nieuwe luister aan de Palmprocessie (zie Alpaïdis 39).

Carolus Van Nerum, schoonbroeder van de Proost, Schepen in de Regentie en Hoofddecken der Geslachten en Guiliam Van Simphoven, Kapitein van de Dorpswacht en Mombaarvader der Apostelen, behoorden tot de rijkste en machtigste brouwers van Hoegaarden. Zij schonken menige milde giften aan het Genootschap.

In dat kenteringsjaar stierven Jacobus Dotremont en Henri Paenhuys, onderscheidenlijk na 41 en 25 jaar Apostelschap. Hun verkozen plaatsvervangers waren Henri Lintermans en Guillaume Stockmans. In 1749 overleed ook Petrus Hermans, die in 1747 zijn zilver Aposteljubileum had gevierd.

Doch, wegens een brouwersvete was de Beschermheer Carolus Van Nerum in botsing gekomen met de Mombaarvader G. Van Simphoven. En uit deze vete ontstonden in 1749 de dorpswisten omwille van het kasseien van de huidige Pastorijstraat.

Meier Ant. Collaert en de Regenten stonden achter Van Nerum, maar ook Van Simphoven had zijn aanhangers. De ruzie, hoe hevig ook, duurde echter niet lang en in 1751 was alles reeds vergeten. Van Simphoven werd tot burgemeester (destijds gelijkgesteld aan Belastingontvanger) benoemd en werkte terug nauw samen met de wethouders.

De twist heeft echter geen opvallende gevolgen gehad op de "Ommeganck" van de Palmprocessie, noch op het leven van het Apostelengenootschap.

Tijdens deze vetejaren werden in de registers slechts drie vermeldingen neergeschreven, de toetreding van Nicolas Ruttens als Discipel en de dood van Apostel Petrus Vandenbempt in 1750, die het volgend jaar vervangen werd door Hendrik Gilis.

Tot 1756 bleef alles rustig en vierden zij hun 125 jarig bestaan, maar dan werd het Genootschap weer in de rouw gedompeld :

- eerst door het overlijden van Nicolas Stockmans die opgevolgd werd door Henri Van der Straeten
- dan in 1757 door de dood van Guillaume Stockmans, die 28 jaar als Apostel had gediend en vervangen werd door Lambert Vanmol
- datzelfde jaar was ook de Beschermheer Carolus Van Nerum gestorven, die opgevolgd werd door de nieuwe Hoofddecken uit de V Geslachten Henricus Struys, brouwer en schepen in de Regentie en eveneens schoonbroeder van de Proost.

In 1758 ging de zwarte reeks verder met het afsterven van de 70 jarige Mombaarvader Guiliam Van Simphoven. Tot zijn opvolger werd verkozen, de 54 jarige brouwer Servatius Nijs, aanverwante neef van de overleden Mombaarvader.

Ook waren de apostelen Christian Taverniers en Andreas Dillekaerts overleden, terwijl Gorgonius Van Roye zijn ontslag vroeg.

Alsdan werden de nieuwe aanvaardingën te boek gesteld van de discipels Antoine Le Brasseur, Antoine Vandermolen, Henri Stockmans en Guillaume Schoenssetters en van de apostels Nicolas Dotremont en Jan Van Brusselen, terwijl de discipel Nicolas Ruttens tot Apostel werd uitgeroepen, allen ter vervanging van afgestorvenen of ontslagnemers.

En zo ging de reeks verder. In 1762 werden François Hans, in 1764 Jacobus Beetens en Arnold Stockmans en in 1769 Joannes Taverniers als discipels bij het Genootschap opgenomen.

Men kan goed opmerken dat het Discipelschap van 1758 tot 1769 enige moeilijke jaren doormaakte. Maar jaarlijks op Palmzondag ging de Processie ongestoord uit.

In 1770 en 1771 overleden onderscheidelijk de Discipels Bernard Curé, na 32 jaar lidmaatschap en Gorgonius Bueckens na 34 jaar.

Canar Nijs werd in 1770 tot Apostel aanvaard en Peeter Taverniers het jaar daarop, terwijl Guillaume Troost in 1774 de beker als nieuwe Discipel leeg dronk.

In het jaar 1775 stierf Apostel Marchelis Frederix, na 49 jaren dienst en ook Apostel Canar Nijs. Zij werden vervangen door Christian Vander Straeten en Roos Gilis.

In 1778 diende Bernard Ruttens zijn ontslag in als Apostel terwijl Bernard Cabergs bij de Discipelen werd opgenomen.

Datzelfde jaar werd overal te lande het uitgaan van de Palmprocessie buiten de kerkmuren verboden. Dit verwekte grote verbolgenheid bij de Apostelen van Hoegaarden, want "zonder Palmprocessie bestaat er geen Hoegaarden" zegden de oude apostelen.

En tot overmaat van ramp overleed in 1779 de Mombaarvader Servatius Nijs, terwijl de Proost Henricus Sweerts op rust ging.

Het was Deken Joannes Hubertus Sweerts, die zijn oom en voorganger als Proost opvolgde, terwijl Henricus Preuveneers tot nieuwe Mombaarvader werd verheven. Dat jaar trad Henri Taverniers als Discipel tot het Genootschap toe.

In 1780 deden de Proost, de Mombaarvader en de Beschermheer die ondertussen tot voorzitter van de Hoegaardse Schepenbank was benoemd, de nodige stappen bij de Prinsbischof van Luik, om de Gmmeganck opnieuw in te stellen.

Zij behaalden de overwinning en het jaar daarop kwamen de Apostelen terug op straat en vierde het Genootschap op luisterrijke wijze zijn 150 jarig bestaan.

Wij geven hier voor de volgende jaren de vermeldingen uit het registerboek :

- 1781 - ontslag van de Apostelen Jan Curé (ziek)
na 38 jaar dienst (+ 1783)
 - ontslag van François Ruttens
 - overlijden van Apostel Peeter Taverniers
- 1782 - aanstelling tot Apostel van Henri Geenis
- 1783 - overlijden van Hendrik Gilis na 32 jaar apostelschap
 - overlijden van Henri Vander Straeten na 27 jaar dienst
 - overlijden van Roos Gilis
- 1784 - toetreding van Apostel Bernard Hament
 - toetreding van Apostel Jean Baptiste Collart , de man die het schrift van 1806 naliet (zie Alpaïdis nr 38)
- 1785 - opname van de Apostel Jan Olon
 - opname van de Apostel Joseph Ronveroye
 - opname van de Discipel Guillaume Dequin
- 1786 - afsterven van Apostel Ludovicus Hermans, na 50 jaar trouwe bediening
- 1787 - dood van Lambert Vanmol, die 30 jaar het Apostelschap waarnam
 - aanstelling tot Apostel van Christian Vervoe en Guillaume Vanmol

In 1788 stierf de Beschermheer Henricus Struys, na 31 jaar deze functie te hebben vervuld. Hij werd opgevolgd door zijn schoonbroeder Brouwer Hubertus Sweerts, Hoofddecken der Geslachten en Rekenplichtige in de Dorpsraad.

Deze Sweerts was bovendien de vader van de Proost zodat de V Geslachten het Proost- en Beschermingsschap stevig in handen hielden.

Helaas twee jaar later zou de Beschermheer reeds overlijden en vervangen worden door zijn neef Notaris en Schepen Joannes Van Nerum (zoon van de eerste Beschermheer Carolus Van Nerum).

Doch deze periode werd gekenmerkt door de politieke troebelen die te Hoegaarden de franse revolutie vooraf gingen en in 1789 de ontroning van de oude Regentie ten gevolge hadden.

De verdeeldheid die toen in het dorp heerste zal wel nadelige invloeden gehad hebben op de praal van de " Omme-ganck-Processie ".

Maar het inwendig leven van het Genootschap ging verder.

In 1791 werd de toetreding goedgekeurd van de Apostelen Petrus Medaerts en Jan Geenis en van de Discipelen François Kempeneer en Henri Vandermolen. Het volgend jaar stierf de Discipel Guillaume Dequin, die pas in 1794 door Arnold Stockmans vervangen werd.

De Besloten Tijd

In 1794 hadden de Fransen onze gewesten veroverd en door dekreet van 1795 bij het Keizerrijk ingeschakeld. De oude Regentie werd vervallen verklaard en door een nieuwe revolutionaire bewindsploeg vervangen.

De opheffing van alle gilden en broederschappen en van de Beschermingswet der V Geslachten over het Apostelengenootschap werd afgekondigd en hun onroerende goederen verbeurd verklaard.

Door al deze hatelijke dekreten en omwille van de ingetreden Besloten Tijd, trad er een onderbreking in en stopte het Genootschap en ook de Geslachten alle openbare bedrijvigheid.

Verschillende apostelen en discipelen sloten zich bij de " Sint Gorgonius broederschap " aan, een geheim venootschap, opgericht door de Kapittelheer, Kanunnik Durbuto. Dit venootschap keerde zich tegen de franse overheersers en ging samen met de Geslachten tot de " Conspiratie " over, waarvan de Proost de ziel was en de Beschermheer het hart.

Maar ofschoon de processie niet meer uitging en het genootschap in de ogen van de mensen ontoonden was om alle vergeldingsmaatregelen te weren, bleven de apostelen in het geheim samenkomen om te bidden en te hopen op betere tijden.

In 1795 was Apostel Jan Olen overleden, terwijl Guillaume Stockmans, na 50 jaar Apostelschap uit angst zijn ontslag indiende. Zij werden tijdelijk niet vervangen uit vrees voor straffen.

In 1797 was er een ziektekwaal onder het vee uitgebroken. De apostelen ondernamen een bedevaart naar Scherpenheuvel om de kwaal af te zweren. Zulks geschiedde in het geheim en onder leiding van Norbertus Nijs (zoon van de voormalige Mombaarvader Servatius Nijs).

Deze trad in het geheim als dienstdoende Mombaarvader op, in de plaats van Henricus Preuveneers, die zich niet meer in gezelschap van het Genootschap durfde tonen, om alle moeilijkheden met de overheid te vermijden.

In het jaar van deze bedevaart was ook de Beschermheer Notaris J. Van Nerum overleden, maar wegens de afschaffing van de Beschermingswet en omwille dat de Geslachten te fel door de "Conspiratie" werden in beslag genomen, werd hij nooit vervangen.

In 1801 traden Jan Troost en Henri Vandermolen als Discipel toe.

Het volgend jaar stierf François Kempeneers die pas in 1804 als discipel door Henri Schoolmeesters opgevolgd werd. Dat jaar nam te Hoegaarden de Besloten Tijd een einde, waardoor de godsdienst terug in ere werd hersteld.

Maar het Genootschap besloot voorzichtigheidshalve nog enkele tijd te wachten alvorens zijn vroegere bedrijvigheid te hernemen.

In 1805 overleed Deken Sweerts, die 26 jaar lang het Proostschap had verzekerd. Hij werd opgevolgd door Pastoor G. J. Vandenputte.

— wordt vervolgd —

Wenst U gebruik te maken
van het moderne en
tijdbesparende

kontainervervoer

laat U dan helpen door

T. VANGILBERGEN

38 Ketelmakerstraat

3300 Tienen

Tf 016/84.12.11

MUSEUM 't NIEUWHUYS

(Stichting J. Van Nerum)

HOEGAARDEN

VZW

INFORMATIEBLAD nr. 15 (Bijlage aan Alpaïdis nr.43)
=====

Geklasseerde monumenten

Ter gelegenheid van het Europees Jaar voor het bouwkundig erfgoed (1975), werden te Hoegaarden volgende monumenten en landschappen bij Koninklijk Besluit geklasseerd.

- Huis het SCHIP, te Nerm 117 (K.B. 24.2.75)
- Huis Kerkstraat 31 te Hoksem (K.B. 25.3.75)
- Huis FOUYEN te Houtem (K.B.25.3.75)
- St Servatiuskapel on omgeving te Rommerson (K.B. 4.7.75)

Wij hopen in een volgend nummer, een uitvoerige schets van deze gebouwen te geven, samen met een genalogie van de vroegere en huidige bewoners.

De Hageland Gedenkschriften

Interessant voor onze plaatselijke geschiedenis is het tijdschrift "de Hageland Gedenkschriften", waarvan zeker een elftal jaargangen verschenen tussen 1907 en 1921.

Het tijdschrift werd opgericht te Tienen in 1907 en zelfs een tijd gedrukt te Hoegaarden door de drukkerij Smeesters- Lefèvre.

Voor persoonlijk werk zou Maurice DODION, licentiaat-geschiedenis, Lelielaan 34 te 2970 Hever, tel. 016/656324 graag de volledige reeks ter inzage hebben of liefst kopen.

Alle gegevens betreffende E.H. F. De Ridder zijn eveneens welkom op zelfde adres.

Het huis VIGNERON

Bij de afbraak van een huus te Hoegaarden, toebehoord hebben- de aan M. Vigneron, in 1908, kwam men in de kelder terecht op een stenen put die een twintigtal gouden 70 zilverstukken bevatte van 1388 tot 1600. Waar stond dit huis ? Wie is M. Vigneron ? Waar zijn die geldstukken ? Wie bezit er een inventaris van ?